

Visca la mort

«Mor la intel·ligència quan els tribunals desafien els consensos històrics més elementals per atorgar carta de naturalesa a la glorificació del feixisme»

(Pots consultar aquí la versió original en castellà <https://www.naciodigital.cat/opinio/23510/viva-muerte>)

Fa ja molts anys, per un atzar que no ve al cas, vaig compartir un sopar amb Carlos Rojas. Sé que a molta gent el seu nom no li resultarà familiar. Uns altres potser recorden alguna de les seves novel·les històriques guardonades allà pels anys setanta. La seva biografia de Manuel Azaña no sols va conquerir el Premi Planeta en 1973, sinó que a més va ser un *best seller* amb tirades d'una magnitud impensable en la nostra era digital.

El cas és que Carlos Rojas, barceloní de naixement i professor als Estats Units, ens va obsequiar durant una sobretaula amb una lliçó històrica sobre la Legió Espanyola. Em van fascinar les aventures de José Millán-Astray, el militar obsessionat amb els codis samurai que en 1920 va fundar el Terç d'Estrangers a imatge i semblança de la Legió Estrangera Francesa.

Jo havia llegit les memòries legionàries de Francisco Franco en *Diario de una bandera*. De sobte he recordat que Millán-Astray va dedicar al comandant un pròleg elogiós. Quan va haver d'organitzar la Legió, diu Millán-Astray, va pensar en Franco com a Cap primer. En justa correspondència, Franco ho posarà al capdavant de l'Oficina de Premsa i Propaganda durant l'alçament contra la República.

En la seva biografia sobre Franco, Paul Preston conta que en 1922 la Legió va oferir com a tribut a la duquesa de la Victòria una cistella de roses coronada pels caps tallats de dos rifenys. La crueltat legionària va ser una escola de sadisme per a tota una fornada de militars que van alçar les armes en 1936.

Aquest passat dimarts, l'Ajuntament de Madrid ha reposat la placa que honrava a Millán-Astray al districte de la Llatina. La decisió no sols compta amb el suport del PP, Vox i Ciutadans, sinó que a més ve avalada per una resolució del Tribunal Superior de Justícia de Madrid. La sentència, que també ordena restaurar una placa d'homenatge a la Divisió Blava, sosté que no es pot provar la participació de Millán-Astray en el cop d'estat ni en la guerra.

En 1995, Carlos Rojas va titular el seu nou llibre amb les dues frases més famoses que el mite atribueix a Millán-Astray: "Mori la intel·ligència! Visca la mort!". Aborda el desacord entre el general i Miguel Unamuno a Salamanca. La profecia es va complir. Mor la intel·ligència quan la pedagoga zamorana Justa Freire, represaliada pel franquisme, perd una placa d'homenatge en benefici dels seus perseguïdors. Mor la intel·ligència quan els tribunals desafien els consensos històrics més elementals per atorgar carta de naturalesa a la glorificació del feixisme.

Al febrer de l'any passat, quan la Covid-19 encara semblava una amenaça remota, vaig saber de la defunció de Carlos Rojas. Em va apesadar la notícia, però ara em consola saber que aquell home eixerit i entranyable mai veurà l'esperpent que hem vist aquesta setmana. L'apologia de la barbàrie. La brutalitat disfressada de nostàlgia. La col·laboració d'estaments polítics i judicials que es creuen democràtics, però que encara desprenen la inconfusible pudor de les cunetes.